

Rimas DRIEŽIS

STASIO UŠINSKO FENOMENAS

Rugsėjo 20 – lapkričio 29 dienomis vykusio projekto „Lietuvos teatro amžius“ metu režisierius, lėlininkas, lėlių teatro istorijos tyrinėtojas Rimas DRIEŽIS skaitė paskaitą apie garsų XX a. scenografo, lėlių teatro Lietuvoje pradininką Stasį UŠINSKĄ (1905–1974). Šį straipsnį pagal paskaitos įrašą parengė teatrologė Milda Brukštutė.

THE PHENOMENON OF STASYS UŠINSKAS

The director and puppeteer Rimas DRIEŽIS presents the famous Lithuanian stage designer Stasys UŠINSKAS (1905–1974), who introduced marionettes to Lithuanian theatre in the mid-1930s, and in 1940 acquired a patent for his improvements to the structure of marionettes in the USA. The article is based on a lecture given by Rimas Driežis on 27 September as part of the project 'A Century of Lithuanian Theatre'.

PUBLIKACIJOS APIE STASĮ UŠINSKĄ

Priminsiu kelis šaltinius, iš kurių galime sužinoti apie Stasį Ušinską. Tai Veros Kulešovos monografija rusų kalba (1973) bei po jos pasirodžiusi Nijolės Tumėnienės monografija (1978). Be to, laisvoj Lietuvoj daug ir prasmingai rašė Audronė Girdzijauskaitė – tiek apie Ušinsko scenografiją, tiek apie jo veiklą lėlių teatre. Ušinskas reiškėsi įvairiausiose kūrybos srityse, ir nėra lengva jas aprėpti vienu žvilgsniu, todėl dažniausiai jo palikimas tyrinėjamas atskiromis sritimis. Bendro rakto visai Ušinsko kūrybai ir asmenybei ieškoti bandė a. a. dailėtyrininkė Rasa Janonytė – 2005 metais ji skaitė pranešimą Ušinsko šimtmečiui skirtoje mokslinėje konferencijoje. Jos požiūriu tas raktas yra dinamika – gyvas veiksmas, judėjimas, judesys. Teatras natūraliai inspiravo Ušinsko tapybą, grafiką ir atvirksčiai – pavyzdžiui, vitražas keliavo į teatro sceną ir t. t. Štai valstiečių kostiumų eskizas spektakliui Balio Sruogos „Baisioji naktis“ (1936) virto tapybos darbu „Pakruojo valstiečiai“ (1937). Tokių „migracijų“ jo kūryboje gana daug, ir menotyrininkai apvagia patys save apsiribodami kuria nors viena Ušinsko kūrybos sritimi. Pavyzdžiui, 1935 metų parodoj buvo eksponuoti Ušinsko kaukių-kostiumų eskizai Sruogos pjesei „Aitvaras teisėjas“, ir čia pat pjesė išėjo atskira knyga, kurioje šie gan didelio formato eskizai tapo sumažintomis iliustracijomis... Šiais laikais tik grafiką tyrinėjančiame tekste priekaištaujama knygos leidėjui, neva jis, mažindamas formatą, sugadinęs Ušinsko iliustracijas, nors jos sumažėjo dailininko valia. Šiuo atveju gal labiau tiktų kalbėti apie scenografijos eskizų reprodukcijomis iliustruotą pjesės leidinį, tad rašant apie Ušinsko grafiką nori nenori tenka plėsti tyrinėjimo ribas...

Kita vertus, Ušinsko palikime daug painiavos įnešė jo laikų vykę karai ir santvarkų kaita. Dėl ideologinių reikalavimų autoriui teko kitaip įvardyti tarpukario darbus, todėl vienas ir tas pats kūrinys gali turėti po kelis skirtingus pavadinimus, ir kartais nebesupranti, kurį paveikslą aprašinėja menotyrininkas... Gal dėl šios painiavos iki šiol neturime visų Ušinsko darbų sąvado, neturime jo kūrybos užmojus atitinkančio al-

bumo. Biografijos faktai irgi laukia patikslinimų, o Paryžiaus ir Niujorko laikotarpius reikia dar gerokai pastudijuoti. Dėl faktologijos labai vertinga Kulešovos knyga turėtų būti išversta į lietuvių kalbą. Vertėtų pakartoti ir Tumėnienės monografiją, nes tarybiniais laikais išleista ši knyga buvo priversta tenkintis nekokybiškais reprodukcijomis...

STASIO UŠINSKO PIRMEIVIŠKUMAS

Ušinskas reiškėsi kaip renesansinė asmenybė – talentingai ir įvairiose srityse: tapyboje, grafikoje, scenografijoje, vitraže. Ne vienoje srityje Ušinskas buvo pirmeivis: dailininkai jį laiko monumentaliosios lietuvių tapybos pradininku – lietuviškos vitražo mokyklos įkūrėju; kinematografininkai – pirmo garsinio marionečių filmo autoriumi („Storulio sapnas“, 1938); lėlininkai jį vadina profesionalaus Lietuvos lėlių teatro pradininku. Dėl išskirtinės veiklos lėlių teatro srityje 1933–1940 metais Ušinskas dar tituluojamas „autorinio teatro“ bei „dailininko teatro“ pirmeiviu. Šią veiklą nutraukė Antrojo pasaulinio karo ir pokario okupantų diktuojami meno ribojimai, bet Ušinsko dar nepriklausomoj Lietuvoj nuveikti „lėliškieji“ darbai teikė stiprybės ir drąsos „tarybų Lietuvos“ lėlininkams, kai šie ėmė vaduotis iš sovietinės estetikos reikalavimų.

Ušinsko kūryba tarpukario Lietuvos kontekste išsiskiria tuo, kad jis kūrė griaudamas siaurai suprasto lietuviško mentaliteto, tautiškumo ribas – imdamasis lietuviško turinio, kūrė kaip pasaulio menininkas. Recenzijose dažnai būdavo rašoma, kad Ušinskas eina atskirai nuo visų, prie jokios to meto srovės ar grupelės jis nesišliejo... Pasak menotyrininkės Ramutės Rachlevičiūtės, tarpukary turėjome tik vieną Lietuvos išugdytą dailininką modernistą – Stasį Ušinską.

Pradėjęs „lėlišką“ veiklą, Ušinskas apėmė visus lėlių teatro aspektus: kūrė ir gamino lėles (už marionečių patobulinimą 1940-aisiais Amerikoje, JAV, gavo patentą, kuris galioja iki šiol); lėlių ir kaukių teatrui skirtus darbus pradėjo eksponuoti bendrose ir personalinėse parodose; subūrė trupę ir vadovavo savo įsteigtam „Marionečių teatrui“ (inauguracinė teatro premjera įvyko 1936 metų gegužės 6 dieną); inicijavo

pirmą lietuvių autoriaus pjesę lėlių teatrui (Antano Gustaičio „Silvestras Dūdelė“); sukūrė marionečių filmą („Storulio sapnas“); paruošė pirmą leidinį, skirtą lėlių teatrui su marionečių ir kaukių piešiniais („Lėlių ir kaukių teatras“, 2005); siekė „tarpdiscipliniškai“ įtraukti lėles ir kaukes į dramos spektaklius; plėtė marionečių reiškimosi erdvę siūlydamas pritaikyti lėles edukacijai, vaikų saviraiškai, žaislų pramonei, reklamai; švietėjiškais pasisakymais spaudoje populiarino lėlių teatro reiškinį; bendradarbiavo su užsienio lėlininkais.

STASIO UŠINSKO VISUOMENINIS GYVENIMAS

Dailės istorikai rašo, jog Ušinskas nebuvo visuomeniškas. Tačiau kas gali būti visuomeniškiau, kai, Lietuvai neturint lėlių teatro, Ušinskas steigia jį už savo pinigus ir daro tai profesionaliai? Arba, neturint lietuviško kinematografo, Ušinskas imasi kurti filmą irgi „visuomeniniais pagrindais“? Ušinsko pavardę matome tarp Jaunųjų teatro ir Teatro draugijos steigėjų – argi tai ne visuomeninė veikla?

Ušinsko visuomeniškumas buvo asmeniško pobūdžio – jis prisidėdavo ir dalyvaudavo ten, kur pats matė prasmę, kur jam atrodydavo svarbu. Tiesa, dailininkų organizacinės iniciatyvos Ušinsko, regis, nedomino. Jis nedalyvavo grupių, draugijų, sąjungos steigimuose ir buvo linkęs dailėje reikštis ne veikla, o kūriniais. Tokią laikyseną galėjo lemti skaudi asmeninė patirtis iš Kauno meno mokykloje 1929 metais vykusio mokinių streiko. Tuo metu Ušinskas kaip tik baigė parengiamąjį – bendrąjį skyrių ir buvo perkeltas į aukštesnį specialųjį skyrių, kuriame tapytojo Justino Vienožinskio vedamas tikėjosi tapti profesionaliu dailininku. Deja, Švietimo ministerija nusprendė panaikinti Meno mokyklos turėtą autonominę savivaldą ir kartu įteisino savo skirtojo direktoriaus diktatorišką savivalę. Šis atėmė iš aukštesniojo skyriaus geriausius dėstytojus, o nepatenkintus dėl to studentus apskritai „išmetė“ iš mokyklos. Pašalintųjų sąrašė atsidadė kone visi aukštesniojo skyriaus mokiniai, todėl net keliems mėnesiams teko uždaryti mokyklą. Matydami akivaizdžią neteisybę, studentai suorganizavo streiką, bet nieko nelaimėjo: valdžia vis tiek pakeitė Meno mokyklos statusą, o pašalintiems mokiniams leido grįžti į mokyklą tik pasirašius orumą žeminančius „lojalumo“ pareiškimus. Aktyviausieji streiko organizatoriai, tarp jų ir Ušinskas, buvo suimti, uždaryti policijos areštinėje, tardomi ir teisiami. Ušinskui teismas skyrė kelias savaites kalėti arba sumokėti baudą. Ušinskas sumokėjo priteistus 300 Lt, bet į Meno mokyklą nebegrįžo. Jam beliko mokslus tęsti užsienyje, tad 1929 metų rudenį išvyksta į Paryžių, be valstybės stipendijos ir be rėmėjų. Pinigų studijoms ir gyvenimui teko prasimanyti pačiam. Ušinskas uždarbiavo dirbdamas pozuotoju, vakarais – samdytu klakeriu teatre. Iš to turėjo papildomos naudos: galėjo nemokamai žiūrėti spektaklius ir suprasti, kaip sėkmė gali būti suorganizuota, o geras vaidinimas klakerių nušvilptas... Tai irgi formavo jo visuomenišką laikyseną – nesikišti kur nereikia, bet savo apginti. Štai gindamas savo scenografiją spektakliui „Riteris budėtojas“ Kaune, Valstybės teatre, kai vadovybė nusprendė neskirti pinigų masuotės kostiumams, Ušinskas pareikalavo išbraukti jo pavardę iš spektaklio programėlės. Taip išreiškė savo visuomenišką poziciją...

MARJONEČIU (lėlių) TEATRAS
Trečiadienį, gegužės mėn. 6 d.,
15 val. 30 min.
Premiera
Bilietai nuo 1—4 lit. parduodami
„Metropolitain“ kino salėje nuo 11
val. iki 14 val. ir nuo 17 val. 30 min.
iki 22 val.
2248,1

Marionečių teatro spektaklio skelbimas
laikraštyje „Lietuvos aidas“, 1936, Nr. 206

Marionečių teatro spektaklio „Silvestras Dūdelė“
skelbimas laikraštyje „Vakarai“, 1936, Nr. 160

Marijonečių (lėlių) teatras
Antradienį, liepos 14 d. V. D. gimnazijos salėje bus vaidinama
Silvestras Dūdelė
5 veiksmų pasaka
Dalyvauja: Antanėlis, Rojaus Paukštis, Katinas, višta, šuo, Ožys, Silvestras Dūdelė, Bezdžionė, Lokys, Širšė.
Rėžisūra: Valstybės dramų artistų H. Kačinsko ir Vl. Sipavičiaus.
Lėlės ir dekoracijos dailininko S. Ušinsko, Scenarijus Gustaičio. Muzikos dalies vedėjas A. Kuprevičiaus. Lėlių teatro konferansje — Valstybės teatro dramų artistas J. Laucius.
Bilietai 1—3 lt., išanksto parduvinėjami „Spaudos Fondo“ knygyne ir vaidinimo dieną nuo 17 val. gimnazijos salėje. Organizacijoms ir ekskursijoms susidariusioms nemažiau 15 asmenų nuolaida 50%.
Pradžia 21 val.
Afskiras vaidinimas vaikams
Pradžia 17 val.
Bilietai nuo 1 lt. iki 50 ct.

Scenos iš spektaklio „Silvestras dūdelė“. Dailininkas ir marionečių autorius – Stasys Ušinskas.
Lietuvos literatūros ir meno archyvas

PIRMOJI STASIO UŠINSKO PARODA

Mūsų dailės istorijoje pirmojo Ušinsko meninio debiuto šlovė atiduota 1931-aisiais Kaune surengtai personalinei parodai. Iš tikrųjų buvo kitaip – Stasys Ušinskas Lietuvos kultūriname gyvenime pradėjo aktyviai dalyvauti kartiniais, visai Lietuvai svarbiais 1930-aisiais Vytauto Didžiojo metais. Jie išsiskiria ne tik milžiniška valstybinių struktūrų suorganizuota akcija, kurios dėka gimė daug išliekamąją vertę turinčių projektų, bet ir tuo, kad užbaigia pirmąjį nepriklausomos Lietuvos dešimtmetį, per kurį Lietuva tvėrėsi ir formavo savo nacionalinės kultūros pamatus. Pirmojo dešimtmečio kultūriname gyvenime gausiai reikėsi „universalieji diletantai“, vardan Lietuvos gebėdavę griebtis bet kokio meno... Per tą laiką užaugo jau Lietuvoje išugdytų menininkų karta, tarp jų – ir Stasys Ušinskas, kuris 1930-aisiais Šiauliuose surengė savo pirmą personalinę parodą. Kiti Ušinsko kartos menininkai į viešumą išėjo irgi Vytauto Didžiojo metais Kaune surengę bendrą Jaunųjų dailininkų parodą ir tuoj po jos įsteigę Nepriklausomų dailininkų draugiją. Ušinskas kolektyvinėje parodoje nedalyvavo, į draugiją nestojo, bet kaip tik jo darbai, eksponuoti Šiauliuose, suteikė vertę visai jaunųjų dailininkų kartai. Mat Kauno Jaunųjų parodą recenzavusieji teigiamai įvertino vien organizacinį jaunųjų entuziazmą, o darbų lygis jų netenkino. Menkus šios parodos meninius rezultatus patvirtino laikas – nė vienas čia eksponuotas darbas neišliko istorijoje, o Ušinsko Šiauliuose pristatyti kūriniai buvo pakartotinai rodomi 1931 metais personalinėje parodoje Kaune, be to, šandien jie priklauso Lietuvos dailės aukso fondui!

Lėlių teatro spektaklio „Medinuko Pinokio nuotyčiai“
skelbimas laikraštyje. Žinios, 1936, Nr. 5

1931-ųjų parodoje Ušinskas eksponavo naujus, Valstybės teatro užsakymu sukurtus eskizus baletui „Piršlybos“. Šis faktas prieštarauja istorijoje įtvirtintai legendai, neva Ušinskas ir Valstybės teatro vadovas Oleka-Žilinskas kūrybiškai bendradarbiauti pradėjo tik po 1931-ųjų parodos. Greičiau Oleka Žilinskas Ušinsko scenografinį talentą įžvelgė jau Šiaulių parodoje ir bendradarbiauti pakvietė dar iki Kauno parodos atidarymo. Tuo 1930-ųjų Ušinsko paroda tampa reikšminga ir dailės, ir teatro istorijai...

STASIO UŠINSKO MARIONEČIŲ TEATRAS

Ušinsko biografai nuolat kartoja, jog Paryžiuje dailininkas 1929–1931 metais mokėsi Moderno akademijoje, kur tapybą studijavo pas Fernaną Legier, scenografiją – pas Aleksandrą Exter. Tai nėra tikslu, nes Exter 1930 metais Moderno akademijoje nebedėstė, ji persikėlė į Paryžiaus priemiestį ir studentus priiminėjo privačiai. Ušinskas ir kiti Paryžiuje studijavę lietuviai ypač šviesiai prisimena vakarus, praleistus Exter dirbtuvėse, jos namuose. Beje, mūsų dailės istorijoje tas Paryžiaus laikotarpis aprašomas kaip Ušinsko studijų etapas, o tarpukario spaudoj apstu užuominų apie Ušinsko bendradarbiavimą su neformaliais Paryžiaus fejerijų teatrais. Tai dar mažai tyrinėta tema, tad ateity galima laukti netikėtų Ušinsko kūrybos radinių.

Marionečių teatro idėją Ušinskas parsivežė irgi iš Paryžiaus. Čia dailininkai modernistai domėjosi lėlių teatru kaip dar viena galimybė kūrybinei saviraiškai. Marionetes kūrė ir eksponavo parodose Ušinsko mokytoja Exter. Turbūt jos įkvėptas Ušinskas Paryžiaus bibliotekose ėmė rinkti medžiagą apie rytiečių lėlių teatrą. Ketino rašyti teorinį darbą, tad lėlių teatro istoriją studijavo atidžiai, kaip ir kitką, ko ėmėsi. Paskutiniu juo ir lemiamu postūmiu link lėlių jau grįžusiam į Lietuvą Ušinskui buvo žinia apie kažkada LDK didikų Radvilų turėtą marionečių teatrą Nesvyžiuje. Tuo metu kultūrinė spauda publikavo aršias diskusijas dėl tautinio teatro. Ta proga pasirodęs Stasio Pilkos straipsnis siūlė atspirties tautiniam teatrui ieškoti praeityje ir bene pirmąkart pamini Radvilų marionetes, kaip pretekstą plėtoti šią teatro formą tarpukario Lietuvoje.

1933 metais Ušinskas pradeda kurti marionetes ir daro jas maksimaliai mechanizuotas, kad ta pati lėlė galėtų dalyvauti

Scena iš spektaklio „Silvestras dūdelė“.
Dailininkas ir marionečių autorius – Stasys Ušinskas.
Lietuvos literatūros ir meno archyvas

įvairiuose vaidinimuose. Jam padeda meistras Petras Svidras. Darbas užtrunka porą metų. Užbaigtas lėles Ušinskas parodo dramaturgui Antanui Gustaičiui ir užsako šiai marionečių kolekcijai parašyti pjesę. Režisuoti pasikviečia Juozą Grybauską. Ušinsko „lėliškieji“ darbai jau buvo įsibėgėję, kai 1935-ųjų vasarą į Lietuvą atvyko garsus čekų lėlininkas Jozefas Skupa su savo marionečių teatru. Kelias dienas vaidinęs Kaune, Skupos teatras aplankė Latviją ir Estiją, o grįždamas vėl vaidino Kaune ir dar Klaipėdoje. Čekijos istorikai iki šiol tvirtina, jog būtent Skupos gastrolės inspiravo profesionalaus lėlių teatro gimimą Pabaltijo šalyse, nors akivaizdu – Ušinskas marionečių ėmėsi dar iki Skupos pasirodymų... Į Pabaltijį Skupa vyko jau būdamas tarptautinės lėlininkų organizacijos UNIMA prezidentu, tad gastrolėmis siekė populiarinti lėlių teatrą ir dairėsi kandidatų savo vedamiems lėlininkų kursams Prahėje. Skupa tikėjosi tokiu būdu sukurti prielaidas profesionaliam lėlių teatrui tose šalyse, kur tokio dar nebuvo. Po gastrolių kartu su Skupa į Prahą tobulintis išvyko Pabaltijio atstovai. Nuo Lietuvos vyko Ušinsko režisuoti pakviestas aktorius Juozas Grybauskas. Prahėje jis lankė Skupos kursus, bet grįžęs Ušinsko teatru nebesidomėjo. Ušinskui teko pačiam suburti trupę, kvieisti kitą režisierių – Henriką Kačinską, kurį vėliau pakeitė Fedotas Sipavičius (Sipaitis). Repeticijos vyko Ušinsko bute, tik generalinei peržiūrai buvo persikelta į Meno mokyklos patalpas. Spektaklio premjera ir Marionečių teatro atidarymas įvyko 1936 metų gegužės 6 dieną, Kauno „Metropolitain“ kino teatre (dabar – Kauno nacionalinis dramos teatras): Antano Gustaičio „Silvestrą Dūdelę“ vaidino Ušinsko marionetės; skambėjo specialiai sukurta Viktoro Kuprevičiaus muzika; lėles vedžiojo Napoleonas Nakas, Petras Zulonas, Jonas Kalvaitis, Olga Mažeikytė ir Monika Mironaitė. Beje, vienai spektaklio dainelei tekstą sueiliavo irgi Mironaitė. Tų pačių metų birželio 29-ąją Kaune atsidarė dar vienas lėlių teatras, publikai parodęs vaidinimą „Medinuko Pinokio nuotykių“ (pagal Carlo Collodi knygą). Apie šį teatrą spaudoje pasirodžiusi kukli žinutė neigiamai atsiliepė ir apie spektaklį, ir apie neįvardytus organizatorius, kurie apgaudinėjo publiką teigdami, jog jie – tai tas pats Ušinsko teatras! Daugiau žinių apie šią trupę rasti nepavyko. Kas žino – gal taip Juozas Grybauskas bandė parodyti, ko išmoko Prahėje? Gal kas kitas bandė sekti Ušinsko teatru? Tą dar reikia tyrinėti, bet viena aišku: čekų istorikus klaidina faktas

dėl Grybausko kursų Prahėje, nors su Ušinsko Marionečių teatru tai niekaip nesisieja.

Iškart po premjeros spektaklį „Silvestras Dūdelė“ pradėta rodyti Kaune ir kitose Lietuvos vietose. Iki 1936-ųjų rudens suvaidinta arti 60 spektaklių! Tuo metu tai buvo rekordinis skaičius. Apie vaidinimus palankiai rašė spauda, spektaklis patiko publikai, bet dėl prastos Juozo Lauciaus vadybos Marionečių teatro pelnas buvo nepakankamas, kad trupė galėtų išsilaikyti. Rudenį aktoriai dar spėjo suvaidinti Gustaičio „Silvestrą Dūdelę“ per Lietuvos radiją, Ušinskas jau ruošė lėles naujam vaidinimui pagal Kazio Borutos pjesę „Trys Račiai“, tačiau aktoriai perėjo į Valstybės teatrą ir marionetėms nebeturėjo laiko. Marionečių teatras užsidarė. Teatrologai faktinį šio teatro veikimą užbaigia 1936-aisiais, o pačiam Ušinskui kita „lėliškoji“ veikla iki pat 1940-ųjų atrodė kaip to paties Marionečių teatro tęsinys, įskaitant ir 1961 metais Lietuvos televizijoje sukurtą marionečių filmą „Įs namų ir atgal“...

MARIONEČIŲ FILMAS „STORULIO SAPNAS“

Pabandykit įsivaizduoti to meto Lietuvą, kurios pagrindinis verslas buvo žemės ūkis, tad su miesto kultūra ir pramone susiję pažangos ženklai – fotografija ir kinas – kasdienybėje reiškėsi sunkiau nei kitose šalyse. Vienas metras juostos tais laikais buvo brangus, o Ušinskas filmą finansavo pats ir netaupė... Kaskart filmavimui susirinkusi komanda čia pat fantazuodavo, ką šiandien filmuos, nors improvizacija kine anuomet (ir dabar) buvo didelė prabanga. Pakviestas operatorius Alfonsas Žibas veikiausiai dėl tų improvizacijų metė darbą pusiaukelėj – filmavimą užbaigė Stasys Vainalavičius.

Kino juosta buvo sukurta per 1938 metus. Pusmetį prabuęs Amerikoje, JAV, 1938-ųjų sausio pirmą dieną Ušinskas grįžo į Kauną ir iškart ėmėsi filmo: vasarą baigė filmavimą, sumontavo; spalį vyko su aktoriais įgarsinti juostos į Berlyno kino studiją Vokietijoje. Čia jau valdė Hitleris, bet Ušinskui pavyko įveikti visas kliūtis ir lapkričio mėnesį pristatyti filmą „Storulio sapnas“ Kauno publikai.

Žinovai teigia, kad „Storulio sapnas“ – meniškiausia, ką Lietuvos kinematografas paliko iš tarpukario. Jo citatas šiandien savo filmuose pateikia ne vienas režisierius dokumentininkas. Džiugu, kad filmas išliko ir gyvena. Ypač vertinga, jog tai teatrinis filmas (ne „stop kadrinė“ animacija), turintis tiesioginį ryšį tiek su teatru kaip reiškiniu, tiek su lėlių teatru. Dar neseniai animacinio kino tyrinėtojai pieštą ir lėlių „stop kadrinę“ animaciją vertino kartu priskirdami šiai sričiai ir filmus su teatro lėlėmis. Dabar jau pradedama suvokti nepertraukiamai filmuojamą teatro lėlių animaciją kaip atskirą kino tipą, o šiame kontekste gali paaiškėti, jog Ušinsko filmo reikšmė yra didesnė, nei manėme iki šiol.

1939 metais Ušinskas „Storulio sapną“ parodė JAV, ir viena iš Holivudo studijų susidomėjo juo: Ušinskas gavo užsakymą sukurti lėles ir dekoracijas amerikiečių filmui pagal Anderseno pasaką „Lakštingala“. Deja, šį kūrybinį bendradarbiavimą nutraukė Antrasis pasaulinis karas.

Rimas DRIEŽIS

Užrašė **Milda BRUKŠTUTĖ**